

AN 3.65. Kālāma sutta

Rozprava ke Kālāmům

[Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou, když Vznešený spolu s velkou společností mnichů putoval zemí Kosala, přišel do města Kālāmů, nazývaného Kesaputta. Kālāmové z Kesaputty uslyšeli: „Asketa Gotama, syn z rodu Sakyů, putuje zemí Kosala spolu s velkou společností mnichů a nyní přišel do Kesaputty. Tato dobrá pověst se šíří o vznešeném Gotamovi:

‘‘Takový je on, Vznešený (*itipi so bhagavā*), Oproštěný (*araham*), úplně a zcela probuzený (*sammā sambuddho*), věděním a (ctnostnými) způsoby vybavený (*vijjā-carāṇa-sampanno*), Blažený (*sugato*), znalec světů (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaro purisa-damma-sārathī*), učitel bohů a lidí (*satthā deva manussānaṃ*), Probuzený (*buddho*) a Vznešený, (*bhagavā*).

Ukazuje tento svět s jeho bohy (*devy*), zlými pokušiteli (*Māry*) a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, s jeho bohy a lidmi, který sám přímo poznal a proniknul. Vykládá učení, které je dobré na počátku, dobré uprostřed a dobré na konci, obdařené smyslem a dobrou skladbou. Prohlašuje úplně dokonalý a zcela očištěný svatý život. Vskutku je dobré vidět takového Zasloužilého.’’

Poté Kālāmové z Kesaputty přistoupili k Vznešenému. Někteří se mu poklonili a usedli stranou, někteří si s ním vyměnili obvyklá přátelská slova a usedli stranou, někteří v uctivém pozdravu sepjali své dlaně směrem k Vznešenému a usedli stranou, někteří Vznešenému představili svá jména a své rody a usedli stranou, zatímco někteří zůstali v tichosti a usedli stranou.

Když Kālāmové z Kesaputty takto usedli stranou, oslovili Vznešeného: „Ctihodný pane, jsou někteří asketové a bráhmani, kteří přicházejí do Kesaputty, vykládají a osvětlují jen své vlastní nauky, ale pohrdají, očerňují, vysmívají se a veřejně odsuzují nauky jiných. Jsou také jiní asketové a bráhmani, kteří přicházejí do Kesaputty, a také oni vykládají a osvětlují jen své vlastní nauky, ale pohrdají, očerňují, vysmívají se a veřejně odsuzují nauky jiných. Jsme zmateni a na pochybách, Ctihodný pane, kteří z těchto dobrých asketů mluví pravdu a kteří lež?

[Deset nespolehlivých věcí]

„Vskutku, Kālāmové, máte proč pochybovat (*vicikicchitum*) a být zmatení (*kankhitum*). Pochybnosti ve vás vznikly ve věci, která je matoucí. Pohleďte, Kālāmové, nespolehejte (*no garūti*):

1. na to, co jste slyšeli (*anussavena*),
2. na tradici (*paramparāya*),
3. na to, co se povídá (*itikirāya*),

4. na to, co je dáno v písmech (*pitakasampadānena*),
5. na logické uvažování (*takkahetu*),
6. na přijímané 'pravdy' (*nayahetu*),
7. na rozumné uvažování (*ākāraparivittakkena*),
8. na přijetí názoru, který se shoduje s vašimi představami (*ditthinijjhānakkhantiyā*),
9. na něčí přesvědčovací schopnosti (*bhabbarūpatāya*),
10. na to, že asketa je váš učitel (*samano*).

[Neprospěšné věci – *dhammā akusalā*]

Kālāmové, jestliže vy sami víte, jaké věci jsou neprospěšné (*dhammā akusalā*), jaké věci jsou hanebné (*sāvajjā*), jaké věci moudří neschvalují (*viññugarahitā*), jaké věci, jsou-li převzaty (*samattā*) a konány (*samādinna*), vedou k neprospěchu (*ahitāya*) a utrpení (*dukkhāya*), pak, Kālāmové, byste měli takové věci opustit (*pajaheyyātha*).“

„Co myslíte, Kālāmové, když v člověku vyvstane chtivost (*lobha*), nenávisť (*dosa*) a zaslepenost (*moha*), je to pro jeho prospěch (*hitāya*) nebo neprospěch?“ „Pro jeho neprospěch (*ahitāya*), Ctihodný pane.“

„A když, Kālāmové, takový člověk posedlý chtivostí, nenávisť a zaslepeností, přemožen chtivostí, nenávisť a zaslepeností, a s myslí zničenou chtivostí, nenávisť a zaslepeností dokonce zabíjí živé bytosti (*pānampi hanati*), bere nedarované (*adinnampi ādiyati*), páchá cizoložství (*paradārampi gacchati*), mluví lži (*musāpi bhanati*) a navádí i ostatní, aby se chovali stejně, bude to na dlouhou dobu příčinou jeho neprospěchu a utrpení?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, Kālāmové, jsou tyto věci prospěšné (*kusalā*) nebo neprospěšné (*akusalā*)?“ „Neprospěšné, Ctihodný pane.“ „Jsou hanebné (*sāvajjā*) nebo nejsou hanebné (*anavajjā*)?“ „Jsou hanebné, Ctihodný pane.“ „Moudří je chválí (*viññuppasatthā*) nebo je moudří neschvalují (*viññugarahitā*)?“ „Moudří je neschvalují, Ctihodný pane.“ „Převzaty a konány vedou tyto věci k neprospěchu a k utrpení nebo ne? Či jak to ve skutečnosti je?“ „Převzaty a konány vedou tyto věci k neprospěchu a k utrpení. Tak to skutečně je.“

„Proto, Kālāmové, bylo řečeno: nespolehejte na to, co jste slyšeli (*anussavena*), na tradici (*paramparāya*), na to, co se povídá (*itikirāya*), na to, co je dáno v písmech (*pitakasampadānena*), na logické uvažování (*takkahetu*), na přijímané 'pravdy' (*nayahetu*), na rozumné uvažování (*ākāraparivittakkena*), na přijetí názoru, který se shoduje s vašimi představami (*ditthinijjhānakkhantiyā*), na něčí přesvědčovací schopnosti (*bhabbarūpatāya*), na to, že asketa je váš učitel (*samano*).

Proto Kālāmové, jestliže vy sami víte, jaké věci jsou neprospěšné, jaké věci jsou hanebné, jaké věci moudří neschvalují, jaké věci, jsou-li převzaty a konány, vedou k neprospěchu a utrpení, pak, Kālāmové, byste měli takové věci opustit.

[Prospěšné věci – *dhammā kusalā*]

Kālāmové, jestliže vy sami víte, jaké věci [stavy] jsou prospěšné (*dhammā kusalā*), jaké věci nejsou hanebné (*anavajjā*), jaké věci moudří chválí (*viññuppasatthā*), jaké věci, jsou-li převzaty a konány, vedou k prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*), pak, Kālāmové, byste měli takové věci převzít (*upasampajja*).

Co myslíte, Kālāmové, když v člověku není chtivost (*alobha*), není nenávist (*adosa*), není zaslepenost (*amoha*), je to pro jeho prospěch nebo nepospěch?“ „Pro jeho prospěch, Ctihodný pane.“

„A když, Kālāmové, takový člověk, který není posedlý chtivostí, nenávistí ani zaslepeností, který není přemožen chtivostí, nenávistí ani zaslepeností, a s myslí, která není zničena chtivostí, nenávistí ani zaslepeností, ani nezabíjí živé bytosti, ani nebere nedarované, ani nepáchá cizoložství, ani nemluví lži a nenavádí ostatní, aby se takto špatně chovali, bude to na dlouhou dobu příčinou jeho prospěchu a blaha?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, Kālāmové, jsou tyto věci prospěšné nebo nepospěšné?“ „Prospěšné, Ctihodný pane.“ „Jsou hanebné nebo nejsou hanebné?“ „Nějsou hanebné, Ctihodný pane.“ „Moudří je chválí nebo je moudří neschvalují?“ „Moudří je chválí, Ctihodný pane.“ „Převzaty a konány vedou tyto věci k prospěchu a blahu nebo ne? Či jak to ve skutečnosti je?“ „Převzaty a konány vedou tyto věci k prospěchu a blahu. Tak to skutečně je.“

„Proto, Kālāmové, bylo řečeno, nespolehejte na to, co jste slyšeli (*anussavenā*), na tradici (*paramparāya*), na to, co se povídá (*itikirāya*), na to, co je dáno v písmech (*pitakasampadānena*), na logické uvažování (*takkahetu*), na přijímané 'pravdy' (*nayahetu*), na rozumné uvažování (*ākāraparivītakkena*), na přijetí názoru, který se shoduje s vašimi představami (*ditthinijjhānakkhantiyā*), na něčí přesvědčovací schopnosti (*bhabbarūpatāya*), na to, že asketa je váš učitel (*samano*).

Proto, Kālāmové, jestliže vy sami víte, že tyto věci jsou prospěšné, že nejsou hanebné, že je moudří chválí, že jsou-li převzaty a konány, vedou k prospěchu a blahu, pak, Kālāmové, byste měli tyto věci přijmout.

[Čtyři vznešená dlení – brahmavihāra]

Kālāmové, ušlechtilý žák (*ariyasāvako*), který se takto oprostil od žádostivosti (*vigatābhijjho*), oprostil od zlovůle (*vigatabyāpādo*), prodlévá bez zaslepení (*asammūlho*), s jasným chápáním (*sampajāno*) a uvědoměním (*patissato*),

(1) s myslí naplněnou laskavostí (*mettā-sahagatena cetasā*),

(2) s myslí naplněnou soucitem (*karunā-sahagatena cetasā*),

(3) s myslí naplněnou blahovůlí (*muditā-sahagatena cetasā*),

(4) s myslí naplněnou vyrovnaností (*upekkhā-sahagatena cetasā*),

proniká a naplňuje jednu světovou stranu, stejně tak i druhou, třetí a čtvrtou, stejně tak i oblasti nahoře, dole, napříč a všude. Takto proniká a naplňuje celý svět ve všech směrech myslí naplněnou laskavostí, myslí naplněnou soucitem, myslí naplněnou blahovůlí, myslí naplněnou vyrovnaností, myslí rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou (*appamānena*), prostou záští (*averena*), prostou zlovůle (*abyāpajjhena*).

[Čtyři jistoty – *cattāro assāsā*]

Kālāmové, ušlechtilý žák, který má mysl prostou zášti (*averacitto*), mysl prostou zlovůle (*abyāpajjhacitto*), mysl neznečištěnou (*asamkilitthacitto*), mysl očištěnou (*visuddhacitto*), je tím, kdo nalézá již zde a nyní čtyři útěchy [jistoty] (*cattāro assāsā*).

- (1) 'Jestliže existuje onen svět [po smrti] (*para loka*), jestliže existují plody a následky (*phala vipāka*) dobrých a špatných činů, pak po rozpadu těla, po smrti, budu zrozen na šťastném místě (*sugati*), v nebeském světě (*sagga loka*).' To je první útěcha, kterou nalézá.
- (2) 'Jestliže neexistuje onen svět [po smrti], jestliže neexistují plody a následky dobrých a špatných činů, přece se udržuji již zde a nyní prostý zášti, prostý zlovůle, bezstarostný (*anīgha*) a šťastný (*sukhī*).' To je druhá útěcha, kterou nalézá.
- (3) 'Jestliže zlo (*pāpa*) dopadá na svého původce, já však nekonám zlé činy, jak by mě mohlo postihnout zlo?' To je třetí útěcha, kterou nalézá.
- (4) 'Jestliže zlo nedopadá na svého původce, tak i v tomto případě jsem očištěn.' To je čtvrtá útěcha, kterou nalézá."

"Vskutku je to tak, Ctihodný pane, ušlechtilý žák, který má mysl prostou zášti, prostou zlovůle, mysl neznečištěnou, mysl očištěnou, je tím, kdo nalézá již zde a nyní tyto čtyři útěchy.

Výborně, ctěný Gotamo, výborně! Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak Vznešený vysvětlil Dhammu mnoha způsoby. My se též obracíme ke ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci mnichů jako ke svému útočišti. Nechť nás ctěný Gotama považuje za laické stoupence, kteří u něj našli útočiště, ode dneška až do konce života."

